

Aşağıdaki metni okuyunuz. Tabloda verilen ölçütlere göre metni, dinleme/izleme metniyle karşılaştırınız.

TÜRKÜLERDE ŞİİR

Meğerse şimdiye kadar türkülerini işte öylesine lâf olsun diye dinlermişim. Bir iş yaparken, fon müziği olarak... Ahmet Hamdi Tanpınar, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Fethi Gemuhluoğlu gibi şair ve yazarları okuduktan sonra onları ciddiye almak gerektiğini anladım. Şimdi onları daha bir dikkatle dinliyor, kendimce yeniden keşfediyorum. Onlarda şiir ve hikmet yüklü, çağdaş bir resim kadar çarpıcı mısralarla karşılaşıyorum. Bu bakımdan türkülerin -diğer halk edebiyatı ürünleriyle birlikte- çağdaş şiirimizin kaynakları arasında yer alması gerektiğini düşünüyorum.

Havada kar sesi var

Bu türküyü duymuşsanız benim gibi siz de şaşırmışsınızdır. Kar sesi de ne demek? Ben o kadar uğraştığım halde o sesi duyamadım.

Cenab'ın Elhân-ı Şitâ'sından Dranas'ın Kar'ına kadar bir çok şiir hatırlıyorum. Fakat, Yahya Kemal'in Kar Mûsikileri bir başka.

Bin yıl sürecek zannedilen kar sesidir bu

Böyle diyor şair. Kar sesini duyabilmek için Varşova'da Slav kederiyle ve İstanbul hasretiyle bunalmak mı lâzımdır? Bilemiyorum. Belki de sadece Yahya Kemal olmak yetiyor.

Bir türküde gözden kaçmış bu mısra ile şairin ortak duyusu çok hoşuma gitti. Ayrıca büyük şairin bu türküyü duymuş olabileceğine de ihtimal vermiyorum. Bir tevârüt belki. Ne olursa olsun, türküdeki bu mısra, her şairin kolay kolay erişemeyeceği kadar şahsî ve güzel bir şiiriyetle yüklü.

Ya şu mısralara ne demeli?

Kayadan indim düze

At bağladım nergize

Konuşurken hemen öyle söylenivermiş gibi... Bir sehl-i mümtenî örneği. Bu iki mısradaki ne var diyeceksiniz. Beş altı kelime ile çizilmiş lâtif bir tablo var. Bir minyatür sanki. Stilize edilmiş bir incelik, bir zarâfet. Kayalardan düze inen bir atlı. "Yüce dağların başında/Tek atlı gezdiğin var mı?" mısralarındaki gibi dört nala, gümbür gümbür... Kayalarla büyüyen, nergislerle incelen bir yiğit. Öylesine kibar ki, atını ancak nergise bağlar; veya, öylesine stilize edilmiş bir resim ki, o düzlükte nergisten gayri nesne yoktur. Burada Mona Lisa'nın (Mona Liza) tebessümünü çevreleyen vahşi kayalıkları hatırlamadan edemiyoruz.

Bundan sonraki mısralarda:

Yedi yıl hizmet ettim

Bir elâ gözlü kıza

sözleriyle tablo tamamlanıyor. Anlıyoruz ki, arkada kayalıklar ve önde nergislerle dolu ova, atını nergise bağlayacak kadar zarif bir atlı ile yedi yıl hizmet edilen elâ gözlü bir güzel için hazırlanmıştır.

Yüce dağ başında ay kandil olur

mısraı da bana esrarlı, garip, muhteşem bir tablo gibi görünmüştür.

(...)

İsimsiz halk sanatçıların eseri olan türkülerde öyle güzellikler var ki, onları keşfetmek için çok şey gerekmiyor. Yeter ki biraz sevip ilgilenelim. Onlardaki ses, renk ve hareket unsurlarıyla yaratılmış taze imajlar, gelenekle bağ kurmak isteyen çağdaş şairlerin çok işine yarayacaktır, kanaatindeyim.

Cemal Kurnaz, *Türküden Şiire*